

Editörden

idrak'in kıymetli okurları, merhaba!

Haziran ayına ulaştık ve yeni bir sayı ile tekrar huzurlarınızdayız. Ne yazık ki dünyada kan ve göz yaşının eksik olmadığı günlerden geçiyoruz. Bu vesileyle Gazze'de masum sivillere yönelik yapılan tarifi zor zalimliğin bir an önce son bulmasını temenni ediyoruz. Bu zalimlerin ve bu zulme ortak olanların yaptıkları ve sebep oldukları bu insanlık dışı eylemlerin sonuçlarıyla en kısa sürede yüzleşmeleri, en büyük arzumuzdur. Bazen yaptığımız akademik dergiciliğin böylesi derin acıların yaşandığı bir dünyada nasıl bir anlamı olabileceği sorusu zihnimize takılmıyor değil. Umarım bu çalışmalar çok cüzi de olsa dünyadaki bu kötülüğün ve zulmün nihayete ermesine vesile olur. En azından böylesi bir umudun bir parçası olmak bugün için değerlidir.

idrak olarak yola çıkarken duyurduğumuz ilkeler doğrultusunda çalışmayı sürdürüyoruz. Saygın dizinlerde taranma hedefimiz sürüyor. Bu bağlamda *idrak*'in, MLA - Modern Language Association Database tarafından taranmaya başlaması bizim için bu dönemin en iyi haberlerinden biri oldu. Buna ek olarak TR Dizin izlenme sürecimizin devam ettiğini ve yakın bir zamanda olumlu sonuçlanacağına dair ümidimizi koruduğumuzu ifade etmeliyim.

Daha önce olduğu gibi bu sayıda da ilgililerinin istifade edeceğini umduğumuz nitelikli çalışmalara yer verdik. Yoğun bir sürecin ardından sayıyı da hazır hale getirdik. Hakem değerlendirme süreçlerini başarı ile tamamlayıp kabul edilen makaleler olmakla birlikte değerlendirme süreçleri ne yazık ki olumlu sonuçlanmayan makaleler de oldu. Bu vesileyle makaleleri kabul edilen yazarlarımızın yanı sıra makaleleri kabul edilemeyen yazarlara da *idrak*'e gösterdikleri ilgiden ötürü teşekkür ederiz. *idrak*'in Haziran 2024 sayısı altı araştırma makalesi, bir çeviri makale ve bir kitap değerlendirmesinden

oluşmaktadır. Bu sayıdaki tüm çalışmalara dair kısa bilgiler vermek isterim.

Bu sayının ilk makalesi Nadir Karakuş'a ait olup "**Halife II. Yezid Üzerinde Etkin Bir Şarkıcı Cariye: Hubâbe**" başlığını taşımaktadır. Yazar makalesinde Emevîler üzerine pek çok konuda araştırma yapıldığına, ancak eğlence ve sefahata olan meyillerinin devletin yıkılmasına sebep olduğuna dair kayda değer bir çalışma olmadığını işaret etmektedir. Makalede Emevî halifesi II. Yezid'in bir cariye olan Hubâbe'ye olan düşkünlüğünün devletin inkırazına yaptığı etkiler ele alınmıştır. Hatta bazı bulgular şarkıcı Hubâbe'nin II. Yezid üzerindeki derin etkisinin devletin yıkılışına zemin hazırladığını göstermektedir. Ele alınmaya çalışılan zaman dilimi, bu dönemin siyasi ve kültürel olaylarına ışık tutmayı gaye edinmiş, bu doğrultuda bazı olaylar da değerlendirilmiştir.

Hayrunnisa Nefes'in kaleme aldığı bu sayının ikinci makalesi "**Cevâhîru'l-ikyân Adlı Eser Özelinde Hamdullah b. Hayreddin'in Kur'an Harflerinin Mahreçlerine Yaklaşımı**" başlığını taşımaktadır. Makale bir eser incelemesi olarak değerlendirilebilir. Yazar Kur'an'ı doğru telaffuz etmenin Kur'an harflerinin mahreç ve sıfatlarını bilmek ve her harfi mahrecinden doğru bir şekilde çıkararak telaffuz etmekle mümkün olduğu tezinden hareket etmektedir. Makale bu meseleyi Hamdullah b. Hayreddin'in "Umdetü'l-irfân" adlı Arapça manzum eserine yazdığı "Cevâhîru'l-ikyân" adlı şerhte geniş bir şekilde yer verdiği mahreçler konusu üzerinden ele almaktadır.

"**Keşanlı Zihnî Dîvânı'nın Müellif Nüshasındaki Arapça Şiirler ve Risalelerin İncelenmesi**" başlığını taşıyan bu sayının üçüncü makalesi Hüseyin Avcı'ya aittir. Bu makale Türk İslam Edebiyatı'ndaki önemli bir eseri ele almaktadır. Türkler, İslam dinine girişlerinden itibaren, özellikle de Selçuklu döneminde Arap ve Fârisî halklarla birlikte yaşamış, edebiyat alanında da hem Klasik Türk Edebiyatının başladığı dönem itibarıyla hem de coğrafi-kültürel şartlar gereği Arap ve Fars Edebiyatından etkilenmişlerdir. Keşanlı Zihnî Dîvânı'nın içeriğinde gazeller, kasideler, kıtalar ve mensur metinler barındıran müellif nüshasında diğer nüshalardan farklı olarak Arapça şiirler ve Arapça mensur bölümler de bulunmaktadır. Bu makalede Dîvân'da

geçen söz konusu Arapça şiirler ve risaleler incelenmiş ve Türkçeye çevrilmiştir.

Hüseyin Emre Duran'ın yazarı olduğu dördüncü makale "**Cami Cemaatine Göre Din Görevlilerinin Rol Modelliği (Samsun Örneği)**" başlığını taşımaktadır. Yazar bu makalede din görevlilerinin dini-ahlaki rol modelliğini cami cemaati perspektifinden ele almaya çalışmıştır. Samsun ili ve ilçelerinde Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı camilerde görev yapan imam hatiplerin ve müezzin kayyımların rol modelliğinin, cami cemaati tarafından nasıl algılandığı araştırmanın temel konusudur. Yazar araştırmasında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun din görevlilerini rol model almadıkları ve din görevlilerinin de rol model olamadıkları sonucuna ulaştığını dile getirmektedir.

Bu sayıdaki beşinci makale "**Eman Hadisi: Hadis Tekniği ve Ehl-i Re'y Bağlamında Hanefî Fıkıhı Açısından Bir Analiz**" başlığını taşımaktadır. Muhammed Mustafa Yılmaz tarafından kaleme alınan makale, "Müslümanlar kendileri dışındakilere karşı bir el gibidir, onlardan en sıradan biri onlar adına eman verebilir." hadisi temelinde eman konusuna odaklanmıştır. Makalede eman hadisi hem hadis tekniği hem de fikhî bağlamda ele alınmıştır. Hadis tekniği açısından eman hadisinin tahrirci yapılmış, sahabî ravileri, rivayet lafız farklılıkları tespit edilmiş, tahrirle ortaya çıkan isnadlar tablolarla gösterilmiştir. İsnadlarda bulunan râviler hakkında hadis ulemâsının yargıları araştırılmış ve cerhe konu olan râviler ile cerh konuları tespit edilmeye çalışılmıştır. Fikhî açıdan ise eman hadisi Hanefî mezhebi özelinde ehl-i re'y ön plana çıkartılarak incelenmiştir.

Bu sayının altıncı makalesini Elif Merve Ertürk kaleme almıştır. "**Dindarlığın Baba Rolü ve Baba Katılımı Üzerindeki Etkileri**" başlığını taşıyan makalede yazar, dindarlığın babalık üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır. Aile yaşamını şekillendiren önemli bir kaynak olarak din, erkeklerin babalık rollerine bakışında ve buna bağlı olarak çocuklarıyla olan ilişkilerinde belirleyici olma potansiyeline sahiptir. Aile içindeki erkeklerin sahip olduğu baba rolü, toplumda yaşanan değişimlerin etkisiyle, geleneksel anlayışın dışına çıkmaya başlamıştır. Yazar çocukların başka alanlardaki gelişiminde olduğu

kadar dini gelişimlerinde de önemli etkilere sahip olan babaların, dindarlıklarıyla ilişkili olarak çocuklarının yaşamlarına dâhil olma biçimlerine dair yapılan çalışmaları değerlendirmiştir.

Bu sayıda bir çeviri makaleye de yer verdik. Ilkka Lindstedt'e ait **"Anti-Religious Views in The Works of Ibn Al-Rāwandī and Abū l-ʿalāʾ Al-Maʿarrī"** başlıklı makale Halil İbrahim Uçar ve Hakan Temir tarafından **"İbnü'r-Rāvendī ve Ebü'l-Alâ el-Ma'arrī'nin Eserlerindeki Din Karşıtı Görüşler"** şeklinde çevrilmiştir. Makalede, İbnü'r-Rāvendī ve Ebü'l-Alâ el-Ma'arrī'nin din karşıtı görüşlerindeki benzerlikler, söz gelimi peygamberliğin gerçekliğini inkâr etmeleri ve genel olarak dinin, özel olarak da İslâm'ın beşerî kökenlerine dair ortak iddialar incelenmektedir.

Bu sayıyı oluşturan son çalışma ise bir kitap değerlendirmesidir. Maşide Kır, Şengül Akgül'ün **"Din Dersi Öğretmenlerinin Eğitime İnanma Düzeyleri ile İş Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Ankara: İlahiyat Yayınları, 2023)"** isimli kitabına dair bir değerlendirme yazısıyla bu sayıya katkı sunmuştur.

Son olarak *idrak*'in Haziran 2024 sayısının vücuda gelmesinde çok büyük emeği olan herkese şükranlarımı sunmak isterim. Öncelikle değerli yazarlarımıza, ardından bu makalelerin yayımlanma süreçlerinin vazgeçilmezi olan sayı hakemlerimize ve yayın kurulundaki hocalarımıza teşekkür ediyoruz. Ayrıca ve özellikle dergideki süreçleri yürüten tüm ekibe, editör yardımcımıza, alan editörlerimize, yazım editörlerimize, son okuyucularımıza, dil editörlerimize ve dergiye son şeklini veren mizanpaj editörümüze teşekkürü borç bilirim.

Derin bir idrakin taliplileri olmak temennisiyle...

15 Haziran 2024

Doç. Dr. Mustafa Çakmak